

ВИКОРИСТАННЯ ЗНАНЬ ПСИХОЛОГІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ

рядовий міліції, курсант 3-го курсу навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції НАВС

Пітецька Лада Борисівна

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та судової медицини НАВС **Сокиран Ф.М.**

Так склалося біологічно, що психоемоційна сфера має суттєве значення в житті кожної людини. Безумовно, що під час проведення слідчих дій знання психології є тим допоміжним засобом, який використовує слідчий задля отримання необхідного результату.

Залучення професійного психолога компенсує недостатню глибину знань і компетентності слідчого, який відповідальний за прийняття рішення, створює можливість комплексного підходу до ршень, що приймаються, забезпечує можливість аналізу справи з різних позицій.

Питання участі професійних психологів у кримінальному процесі розглядаються в роботах науковців. Проте, аналіз слідчої практики свідчить, що професійні психологи майже не залучаються до участі у проведенні слідчих дій.

Між різними людьми існують достатньо істотні відмінності, що стосуються психоемоційної сфери. Вони зумовлені соціальними умовами, в яких відбувається формування конкретної особистості, типологічними властивостями вищої нервової діяльності, віковими критеріями та рівнем розвитку чи освіти людини, наявністю чи відсутністю в неї тих чи інших професійних навиків та вмінь і багато якими іншими причинами. Виявлення та вивчення таких особливостей на стадії досудового слідства, встановлення зі свідками, потерпілими, підозрюваними та обвинуваченими психологічного контакту вимагає застосування спеціальних психологічних знань. Це сприяє здійсненню правильного вибору тактичних прийомів, за допомогою яких найбільш успішно проводяться слідчі дії. Крім того, знання слідчим індивідуальних особливостей психіки допитуваного має велике значення для здійснення виховного впливу на правопорушника, з метою дотримання вимог законодавства щодо попередження зростання кількості злочинів та злочинності в цілому, а також при використанні засобів психологічного примусу. Використання наукових досягнень психології при розслідуванні сприяє якісній та ефективнішій роботі органів досудового слідства, зміцненню законності та правопорядку в нашій країні.

Приймаючи до уваги вищевикладене та аналізуючи законодавство і наукову літературу, можна зробити висновок про актуальність обраної теми дослідження.

Серед вчених, які досліджували це питання, можна назвати В. Андросюка, П. Біленчука, В. Васильєва, В. Гончаренка, Ю. Грошевого, А. Дулова, А. Зелінського, О. Ейсмана, Л. Казміренко, О. Клевцова, Н. Клименко, Я. Кондратьєва, М. Костицького, М. Коченова, Й. Кудрявцева, В. Лисиченка, М. Міхєєнка, О. Михайленка, В. Нагаєва, Г. Нагорного, В. Нора, Ю. Орлова, О. Ратінова, В. Романова, Б. Романюка, Т. Сахнову, О. Сітковську, З. Смітєнко, М. Строговича, В. Тертишника, М. Цимбала, В. Циркаля, В. Шепітька, В. Шибіка, які присвятили свої праці питанням використання спеціальних психологічних знань в кримінальному судочинстві.

Спеціальні психологічні знання є важливими в багатьох аспектах. По-перше, вони мають величезне значення для порозуміння з людьми, з якими працює слідчий під час проведення досудового слідства. По-друге, психологічний вплив є невід'ємною частиною роботи з особою, яка безпосередньо порушила закон. Ну і по-третє, знання психології є необхідними для самого слідчого, щоб налаштувати себе до можливих слідчих ситуацій, до правильного сприйняття подій, до роботи в умовах підвищеної складності тощо.

Таким чином, аналіз минулого і сучасного стану нормативного регулювання, юридичної і психологічної літератури з проблем використання психологічних знань у досудовому слідстві та результати дослідження дають підстави стверджувати, що діяльність по розгляду кримінальних справ потребує від фахівця слідчого не тільки юридичних знань, умінь і навичок, але й знання та застосування законів психології. Це зумовлене тим, що слідча практика здійснюється в умовах безпосереднього спілкування та взаємодії з людьми, отже вимагає розуміння особливостей особистості підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, свідка та інших процесуальних осіб, мотивів та змісту їх поведінки, взаємовідносин, що виникають у процесі життєдіяльності тощо. Слідчий для отримання позитивного результату своєї роботи має встановити психологічний контакт та здійснити психологічний вплив, нейтралізувати дію негативних чинників при пошуку та оцінці фактичних даних, які мають статус джерела доказів, та їх викладення під час розслідування кримінальної справи.

На мою думку, працівники слідчих підрозділів мають бути всебічно підготовані саме у психологічному напрямку. Їх знання психології мають складатися з: 1) загальної психологічної культури (знання психологічних законів і закономірностей; розвиток професійно-психологічної орієнтованості особистості); 2)

спеціальної психологічної підготовленості (комунікативна майстерність, уміння і навички пошуку та цільового використання психологічної інформації у цілях встановлення істини по справі). Таким чином, пропоную розробити систему змін і доповнень до чинного законодавства стосовно більш глибокої психологічної підготовки слідчих, а також розробити спеціальний підготовчий тренінг, якого на даний момент в Україні немає, який має стосуватись всіх окремих слідчих дій і передбачати відповідну поведінку слідчого.

Використання спеціальних психологічних знань на стадії досудового розслідування, безумовно, може принести велику користь для встановлення істини по справі і відсутність широкого та ефективного їх застосування в кримінальному процесі зумовлене, в першу чергу, недосконалістю теорії використання спеціальних психологічних знань і правової регламентації діяльності

Отже, дане питання має місце для удосконалення як в сфері законодавства, так і на практиці.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ, СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ТА РОЗКРИТТІ ЗЛОЧИНІВ «ПО ГАРЯЧИМ СЛІДАМ»

студент 4-го курсу юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Лукова Євгенія Олександрівна

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НАВС
Семенов В.В.

Історія боротьби зі злочинністю свідчить, що проблема розкриття скоєних злочинів була і залишається однією з найскладніших в державі. Залишаючись нерозкритими, злочини створюють умови для зростання суспільної небезпеки, тобто для вчинення нових, часом більш небезпечних діянь. Одним із способів попередження злочинів є їх повне розкриття. Чітке і вчасне виконання цих завдань значною мірою визначає ефективність функціонування всієї системи органів дізнання і досудового (попереднього) слідства. Особливе місце в цій діяльності органів дізнання і слідства займає такий її різновид, який нині отримав загальноприйняту назву – розкриття злочинів «по гарячих слідах».